Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 4ης Δεκεμβρίου 2025 *

«Προδικαστική παραπομπή – Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας – Οδηγία 2001/29/ΕΚ – Άρθρα 2 έως 4 – Δικαίωμα αναπαραγωγής – Έννοια του "έργου" – Προστασία των έργων εφαρμοσμένης τέχνης βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας – Εξέταση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου εφαρμοσμένης τέχνης – Έννοια των "ελεύθερων και δημιουργικών επιλογών" – Κριτήρια εκτιμήσεως των επιλογών αυτών – Εκτίμηση της προσβολής των αποκλειστικών δικαιωμάτων»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-580/23 και C-795/23,

με αντικείμενο δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλαν το Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (εφετείο Στοκχόλμης, δικάζον ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο διαφορών βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων, Σουηδία) (C-580/23) και το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο, Γερμανία) (C-795/23), με αποφάσεις της 20ής Σεπτεμβρίου 2023 και της 21ης Δεκεμβρίου 2023, αντιστοίχως, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 21 Σεπτεμβρίου 2023 και στις 21 Δεκεμβρίου 2023, αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

Mio AB,

Mio e-handel AB,

Mio Försäljning AB

κατά

Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag (C-580/23),

και

USM U. Schärer Söhne AG,

κατά

konektra GmbH,

LN (C-795/23),

* Γλώσσες διαδικασίας: η γερμανική και η σουηδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Biltgen, πρόεδρο τμήματος, T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του πρώτου τμήματος, I. Ziemele (εισηγήτρια), A. Kumin και S. Gervasoni, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Szpunar

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 30ής Ιανουαρίου 2025,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι Mio AB, Mio e-handel AB και Mio Försäljning AB, εκπροσωπούμενες από τους Å. Hellstadius, M. Johansson και R. Wessman, advokater,

– οι konektra GmbH και LN, εκπροσωπούμενοι από τους R. Hirsch και N. Tretter, Rechtsanwälte,

– η Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, εκπροσωπούμενη από τους M. Bruder και H. Wistam, advokater,

– η USM U. Schärer Söhne AG, εκπροσωπούμενη από τους E. Keller και V. Zipperich, Rechtsanwälte,

– η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον R. Bénard και την E. Timmermans,

– η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τη M. K. Bulterman και τον J. M. Hoogveld,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Faroghi, τη J. Samnadda και τον G. von Rintelen,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2025,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Οι δύο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ 2001, L 167, σ. 10).

2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ενδίκων διαφορών μεταξύ, αντιστοίχως, των Mio AB, Mio e-handel AB και Mio Försäljning AB, εταιριών σουηδικού δικαίου (στο εξής: Mio), αφενός, και της Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, εταιρίας σουηδικού δικαίου (στο

εξής: Asplund), αφετέρου, (C-580/23), και της USM U. Schärer Söhne AG, εταιρίας ελβετικού δικαίου (στο εξής: USM), αφενός, και της konektra GmbH, εταιρίας γερμανικού δικαίου, και του διευθυντή της LN (στο εξής: Konektra), αφετέρου, (C-795/23), όσον αφορά προβαλλόμενες προσβολές του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 2001/29

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 4, 9, 10 και 60 της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(4) Η εναρμόνιση του νομικού πλαισίου περί δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, αυξάνοντας την ασφάλεια του δικαίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της διανοητικής ιδιοκτησίας, θα ενθαρρύνει τη διενέργεια σημαντικών επενδύσεων στη δημιουργικότητα και την καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής των δικτύων, και θα οδηγήσει με τη σειρά της στην ανάπτυξη και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας, όσον αφορά τόσο τη διάθεση του περιεχομένου των έργων και την πληροφορική, όσο και γενικότερα ένα ευρύ φάσμα βιομηχανικών και πολιτιστικών κλάδων[. Α]υτό θα συμβάλει στη διατήρηση θέσεων απασχόλησης και στη δημιουργία νέων.

[…]

(9) Κάθε εναρμόνιση του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων πρέπει να βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας, διότι τα εν λόγω δικαιώματα είναι ουσιώδη για την πνευματική δημιουργία[. Η] προστασία τους συμβάλλει στη διατήρηση και ανάπτυξη της δημιουργικότητας προς όφελος των δημιουργών, των ερμηνευτών ή εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών, των καταναλωτών, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του κοινού γενικότερα[. Ω]ς εκ τούτου, η πνευματική ιδιοκτησία έχει αναγνωρισθεί ως αναπόσπαστο μέρος της ιδιοκτησίας.

(10) Για να συνεχίσουν τη δημιουργική και καλλιτεχνική τους εργασία, οι δημιουργοί ή οι ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες πρέπει να λαμβάνουν εύλογη αμοιβή για τη χρήση των έργων τους, όπως και οι παραγωγοί για να μπορούν να χρηματοδοτούν αυτές τις δημιουργίες[. Ο]ι απαιτούμενες επενδύσεις για την παραγωγή προϊόντων, όπως τα φωνογραφήματα, οι ταινίες ή τα προϊόντα πολυμέσων, και υπηρεσιών όπως οι "κατ' αίτησιν" υπηρεσίες, είναι σημαντικές[. Χ]ρειάζεται κατάλληλη έννομη προστασία των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύλογη αμοιβή και η ικανοποιητική απόδοση των σχετικών επενδύσεων.

[…]

(60) Η προστασία που παρέχεται δυνάμει της παρούσας οδηγίας δεν θα πρέπει να θίγει τις εθνικές ή κοινοτικές νομικές διατάξεις σε άλλους τομείς, όπως η βιομηχανική ιδιοκτησία, η προστασία των δεδομένων, η πρόσβαση υπό όρους, η πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα, ούτε τον κανόνα της χρονολογικής ακολουθίας της εκμετάλλευσης των μέσων, που ενδέχεται να επηρεάζουν την προστασία του δικαιώματος του δημιουργού ή των συγγενικών δικαιωμάτων.»

4 Το άρθρο 2 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα αναπαραγωγής», ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν, την άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει:

α) στους δημιουργούς, όσον αφορά τα έργα τους,

β) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,

γ) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

δ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών σε φορέα, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

ε) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής μετάδοσης.»

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Δικαίωμα παρουσίασης έργων στο κοινό και δικαίωμα διάθεσης άλλων [προστατευόμενων] αντικειμένων στο κοινό», προβλέπει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διάθεση στο κοινό, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος:

α) στους καλλιτέχνες ερμηνευτές ή εκτελεστές, όσον αφορά την εγγραφή σε υλικό φορέα των ερμηνειών ή εκτελέσεών τους,

β) στους παραγωγούς φωνογραφημάτων, όσον αφορά τα φωνογραφήματά τους,

γ) στους παραγωγούς της πρώτης υλικής ενσωμάτωσης ταινιών, όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα των ταινιών τους,

δ) στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς, όσον αφορά την υλική ενσωμάτωση των εκπομπών τους, που μεταδίδονται ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, συμπεριλαμβανομένης της καλωδιακής ή δορυφορικής αναμετάδοσης.

3. Τα δικαιώματα που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 δεν αναλώνονται με οιαδήποτε πράξη παρουσίασης ή διάθεσης στο κοινό, με την έννοια του παρόντος άρθρου.»

6 Το άρθρο 4 της ως άνω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα διανομής», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς, όσον αφορά το πρωτότυπο ή αντίγραφο των έργων τους, το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή άλλως.

2. Το δικαίωμα διανομής του πρωτοτύπου ή των αντιγράφων ενός έργου εντός της [Ευρωπαϊκής] Κοινότητας αναλώνεται μόνο εάν η πρώτη πώληση ή η κατ' άλλον τρόπο πρώτη μεταβίβαση της κυριότητας του έργου αυτού εντός της Κοινότητας πραγματοποιείται από το δικαιούχο ή με τη συγκατάθεσή του.»

7 Το άρθρο 5 της οδηγίας 2001/29, το οποίο επιγράφεται «Εξαιρέσεις και περιορισμοί», προβλέπει τα εξής:

«1. Οι αναφερόμενες στο άρθρο 2 προσωρινές πράξεις αναπαραγωγής, οι οποίες είναι μεταβατικές ή παρεπόμενες και οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο και ουσιώδες τμήμα μιας τεχνολογικής μεθόδου, έχουν δε ως αποκλειστικό σκοπό να επιτρέψουν:

α) την εντός δικτύου μετάδοση μεταξύ τρίτων μέσω διαμεσολαβητή, ή

β) τη νόμιμη χρήση

ενός έργου ή άλλου προστατευομένου αντικειμένου και οι οποίες δεν έχουν καμία ανεξάρτητη οικονομική σημασία, εξαιρούνται από το δικαίωμα αναπαραγωγής που προβλέπεται στο άρθρο 2.

[…]

5. Οι εξαιρέσεις και οι περιορισμοί που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2, 3 και 4, εφαρμόζονται μόνο σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις οι οποίες δεν αντίκεινται στην κανονική εκμετάλλευση του έργου ή άλλου προστατευομένου αντικειμένου και δεν θίγουν αδικαιολογήτως τα έννομα συμφέροντα του δικαιούχου.»

8 Το άρθρο 9 της οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή άλλων νομικών διατάξεων», ορίζει ότι η οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις που αφορούν άλλους τομείς.

Η οδηγία 98/71/ΕΚ

9 Η αιτιολογική σκέψη 8 της οδηγίας 98/71/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 1998, για τη νομική προστασία σχεδίων και υποδειγμάτων (ΕΕ 1998, L 289, σ. 28), έχει ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι, ενόσω δεν υφίσταται εναρμόνιση των νομοθεσιών σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία, είναι σημαντικό να καθιερωθεί η αρχή της σώρευσης της ειδικής προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων μέσω της καταχώρισης αφενός και της νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας αφετέρου, ενώ παράλληλα τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να καθορίσουν την έκταση της προστασίας βάσει της πνευματικής ιδιοκτησίας και τους όρους παροχής αυτής της προστασίας».

10 Το άρθρο 17 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο επιγράφεται «Σχέση με τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας», προβλέπει τα εξής:

«Το σχέδιο ή υπόδειγμα που έχει καταχωριθεί σε ένα ή ως προς ένα κράτος μέλος σύμφωνα με την παρούσα οδηγία είναι επίσης δεκτικό προστασίας βάσει της νομοθεσίας περί πνευματικής ιδιοκτησίας του κράτους αυτού από την ημερομηνία κατά την οποία δημιουργήθηκε ή αποτυπώθηκε με οποιαδήποτε μορφή. Η έκταση και οι όροι της προστασίας, συμπεριλαμβανομένου και του απαιτούμενου βαθμού πρωτοτυπίας, καθορίζονται από κάθε κράτος μέλος.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 6/2002

11 Η αιτιολογική σκέψη 32 του κανονισμού (ΕΚ) 6/2002 του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2001, για τα κοινοτικά σχέδια και υποδείγματα (ΕΕ 2002, L 3, σ. 1), έχει ως εξής:

«Ελλείψει πλήρους εναρμόνισης του δικαιώματος του δημιουργού, είναι σημαντικό να θεσπισθεί η αρχή της σώρευσης της ειδικής προστασίας των κοινοτικών σχεδίων ή υποδειγμάτων με την προστασία, δυνάμει του δικαιώματος του δημιουργού, αφήνοντας τα κράτη μέλη ελεύθερα να καθορίσουν την έκταση της προστασίας δυνάμει του δικαιώματος του δημιουργού και τις προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες αυτή παρέχεται.»

12 Το άρθρο 3, στοιχείο α′, του κανονισμού ορίζει τον όρο «σχέδιο ή υπόδειγμα» ακριβώς όπως το άρθρο 1, στοιχείο α′, της οδηγίας 98/71.

13 Το άρθρο 96 του εν λόγω κανονισμού, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σχέση με άλλες μορφές προστασίας βάσει του εθνικού δικαίου», προβλέπει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Το σχέδιο ή υπόδειγμα που προστατεύεται από κοινοτικό σχέδιο ή υπόδειγμα είναι επίσης δεκτικό προστασίας βάσει της νομοθεσίας περί του δικαιώματος του δημιουργού των κρατών μελών, από την ημερομηνία κατά την οποία το σχέδιο ή υπόδειγμα δημιουργήθηκε ή αποτυπώθηκε με οποιαδήποτε μορφή. Η έκταση και οι προϋποθέσεις παροχής της προστασίας, καθώς και ο απαιτούμενος βαθμός πρωτοτυπίας, καθορίζονται από κάθε κράτος μέλος.»

Το σουηδικό δίκαιο

14 Κατά το άρθρο 1 του Lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (1960:729) [νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (1960:729)] (SFS 1960, αριθ. 729), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης στην υπόθεση C-580/23 (στο εξής: νόμος περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων):

«Κάθε δημιουργός λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου έχει δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου αυτού, ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για:

1. γραπτή ή προφορική λογοτεχνική ή περιγραφική αφήγηση,

2. πρόγραμμα ηλεκτρονικών υπολογιστών,

3. μουσικό ή δραματικό έργο,

4. κινηματογραφικό έργο,

5. φωτογραφικό έργο ή οποιοδήποτε άλλο προϊόν εικαστικών τεχνών,

6. έργο αρχιτεκτονικής ή εφαρμοσμένων τεχνών, ή

7. έργο που αποτελεί αντικείμενο άλλου τρόπου εκφράσεως.»

15 Σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνει, με την επιφύλαξη ορισμένων περιορισμών, το αποκλειστικό δικαίωμα βάσει του οποίου ο δικαιούχος μπορεί να διαθέτει το έργο, αναπαράγοντάς το και καθιστώντας το προσιτό στο κοινό, στην αρχική του μορφή ή τροποποιημένο, μεταφρασμένο ή προσαρμοσμένο σε άλλο λογοτεχνικό ή καλλιτεχνικό είδος ή με χρήση άλλης τεχνικής. Ως «αναπαραγωγή του έργου» νοείται κάθε άμεση ή έμμεση, προσωρινή ή μόνιμη αναπαραγωγή του, με οποιοδήποτε μέσο και μορφή, εν όλω ή εν μέρει. Το έργο καθίσταται προσιτό στο κοινό, μεταξύ άλλων, όταν μεταδίδεται στο κοινό ή όταν αντίγραφα του έργου προσφέρονται προς πώληση, ενοικίαση ή δανεισμό ή διανέμονται με άλλον τρόπο στο κοινό.

16 Το άρθρο 53 b του νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων προβλέπει ότι το δικαστήριο μπορεί, επ' απειλή χρηματικής ποινής, να απαγορεύσει σε όποιον διαπράττει ή μετέχει σε πράξη προσβολής του δικαιώματος να συνεχίσει την πράξη αυτή.

Το γερμανικό δίκαιο

17 Το επιγραφόμενο «Προστατευόμενα έργα» άρθρο 2 του Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) [νόμου περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων (στο εξής: νόμος περί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας)], της 9ης Σεπτεμβρίου 1965 (BGBl. 1965 I, σ. 1273), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης στην υπόθεση C-795/23, προβλέπει στην παράγραφο 1, σημείο 4, ότι τα προστατευόμενα λογοτεχνικά, επιστημονικά και καλλιτεχνικά έργα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα έργα καλών τεχνών, συμπεριλαμβανομένων των έργων αρχιτεκτονικής και των έργων εφαρμοσμένης τέχνης, καθώς και σχέδια τέτοιων έργων. Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, μόνον τα προσωπικά πνευματικά δημιουργήματα συνιστούν έργα κατά την έννοια του εν λόγω νόμου.

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-580/23

18 Η Asplund σχεδιάζει και κατασκευάζει είδη επίπλωσης. Το φάσμα προϊόντων της Asplund περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα τραπέζια τραπεζαρίας της σειράς «Palais Royal».

19 Η Mio ασκεί δραστηριότητα λιανικού εμπορίου στον τομέα των επίπλων και ειδών εσωτερικής διακόσμησης. Το φάσμα προϊόντων της Mio περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα τραπέζια τραπεζαρίας της σειράς επίπλων «Cord».

20 Τον Οκτώβριο του 2021 η Asplund άσκησε αγωγή κατά της Mio ενώπιον του Patent- och marknadsdomstolen (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου διαφορών βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων, Σουηδία), λόγω προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Με την αγωγή της, η Asplund ζήτησε, μεταξύ άλλων, από το δικαστήριο αυτό να απαγορεύσει στη Mio, επ' απειλή χρηματικής ποινής, να κατασκευάζει, να εμπορεύεται ή να πωλεί τα τραπέζια τραπεζαρίας της σειράς επίπλων «Cord», υποστηρίζοντας ότι τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal» προστατεύονται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ως έργα εφαρμοσμένης τέχνης και ότι, κατά συνέπεια, τα τραπέζια τραπεζαρίας της σειράς επίπλων «Cord» συνιστούν προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, καθόσον παρουσιάζουν μεγάλες ομοιότητες με τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal».

21 Η Mio αμφισβήτησε ότι τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal» προστατεύονται βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, υποστηρίζοντας ότι τα εν λόγω τραπέζια δεν διαθέτουν επαρκή πρωτοτυπία ώστε να τύχουν της αντίστοιχης προστασίας. Κατά τη Mio, ο σχεδιασμός των τραπεζιών αυτών βασίζεται σε απλές παραλλαγές σχεδίων ή υποδειγμάτων που ήταν ήδη γνωστά και περιλαμβάνονταν στο μητρώο των καταχωρισμένων στην Ευρωπαϊκή Ένωση σχεδίων και υποδειγμάτων. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal» προστατεύονταν από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, η έκταση της προστασίας αυτής θα ήταν περιορισμένη και μικρή, οι δε υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των δύο επίμαχων μοντέλων τραπεζιών θα αρκούσαν για να αποδειχθεί ότι τα τραπέζια της Mio δεν προσβάλλουν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

22 Το Patent- och marknadsdomstolen (πρωτοβάθμιο δικαστήριο διαφορών βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων) δέχθηκε την αγωγή της Asplund, επισημαίνοντας ότι τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal» προστατεύονται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ως έργα εφαρμοσμένης τέχνης και ότι τα τραπέζια τραπεζαρίας της σειράς επίπλων «Cord» συνιστούν προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

23 Η Mio άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Patent- och marknadsdomstolen (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων) ενώπιον του Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (εφετείου Στοκχόλμης, δικάζοντος ως δευτεροβάθμιου δικαστηρίου διαφορών βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων, Σουηδία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

24 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες, κατ' ουσίαν, ως προς το αν τα τραπέζια της σειράς «Palais Royal» απολαύουν της προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ως «έργα». Διερωτάται ως προς τα κριτήρια βάσει των οποίων μπορεί να προσδιοριστεί η πρωτοτυπία ενός αντικειμένου προκειμένου αυτό να μπορεί να θεωρηθεί «έργο», κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, σύμφωνα με τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721).

25 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, για να μπορεί ένα αντικείμενο να θεωρηθεί πρωτότυπο, είναι αναγκαίο, και συγχρόνως επαρκές, να αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του. Όταν η κατασκευή ορισμένου αντικειμένου υπαγορεύθηκε από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή άλλες δεσμεύσεις που δεν άφησαν περιθώριο για την άσκηση δημιουργικής ελευθερίας, το αντικείμενο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την αναγκαία πρωτοτυπία ώστε να μπορεί να αποτελέσει έργο. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ένα αντικείμενο μπορεί να πληροί την εν λόγω

απαίτηση πρωτοτυπίας, έστω και αν η κατασκευή του υπαγορεύθηκε από τεχνικές εκτιμήσεις, εφόσον τούτο δεν εμπόδισε τον δημιουργό του να εκφράσει την προσωπικότητά του με το αντικείμενο, προβαίνοντας σε ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές.

26 Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει, συναφώς, ότι, προκειμένου να εκτιμήσει αν ένα αντικείμενο αποτελεί πρωτότυπο δημιούργημα, οφείλει να λάβει υπόψη όλα τα κρίσιμα στοιχεία ως είχαν κατά τον σχεδιασμό του, ανεξαρτήτως των παραγόντων που είναι εξωγενείς και μεταγενέστεροι της δημιουργίας του αντικειμένου αυτού.

27 Εντούτοις, παραμένει αβεβαιότητα ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να πραγματοποιείται η συγκεκριμένη εκτίμηση σχετικά με την πρωτοτυπία ενός αντικειμένου και ως προς τα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να κριθεί αν ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του.

28 Κατά το αιτούν δικαστήριο, αρκεί ο δημιουργός ενός αντικειμένου να διέθετε περιθώριο χειρισμών και να έχει πράγματι προβεί σε διαφόρων ειδών επιλογές κατά τη δημιουργία του, οι επιλογές αυτές να μην υπαγορεύθηκαν από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή απαιτήσεις και το αντικείμενο να αντανακλά και να εκφράζει κατά κάποιον τρόπο τις εν λόγω επιλογές. Μια τόσο ευρεία ερμηνεία θα σήμαινε, στην πράξη, ότι η εκτίμηση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου πρέπει να στηρίζεται στην ίδια τη δημιουργική διαδικασία και στις επιλογές στις οποίες προέβη ο δημιουργός του κατά τη διαδικασία αυτή. Η εν λόγω ερμηνεία θα σήμαινε επίσης ότι, καταρχήν, όλες οι επιλογές στις οποίες προέβη ο δημιουργός κατά τη δημιουργία του ως άνω αντικειμένου και οι οποίες δεν υπαγορεύθηκαν από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή απαιτήσεις θα έπρεπε να θεωρούνται ελεύθερες και δημιουργικές.

29 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι, κατά την εν λόγω ερμηνεία, η εκ μέρους του αρμόδιου δικαστηρίου εκτίμηση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου επικεντρώνεται προεχόντως στη δημιουργική διαδικασία και στις επιλογές στις οποίες προέβη ο δημιουργός κατά τη διαδικασία αυτή, και όχι στο ζήτημα κατά πόσον το ίδιο το αντικείμενο, ή το τελικό αποτέλεσμα της δημιουργικής διαδικασίας, αποτελεί όντως έκφραση καλλιτεχνικής δημιουργίας. Επομένως, το ζήτημα κατά πόσον το επίμαχο αντικείμενο είναι αρκούντως πρωτότυπο καθίσταται «προεχόντως ζήτημα αποδείξεως και όχι νομικό ζήτημα».

30 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι μια τέτοια ερμηνεία της απαίτησης περί πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου θα ισοδυναμούσε, συνακόλουθα, με επιβολή αρκετά χαμηλών απαιτήσεων όσον αφορά τις δημιουργικές και ελεύθερες επιλογές στις οποίες πρέπει να έχει προβεί ο δημιουργός του και τις οποίες το αντικείμενο θεωρείται ότι εκφράζει. Τούτο θα ενείχε τον κίνδυνο να τύχουν της προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας αντικείμενα που δεν αξίζουν να χαρακτηριστούν ως «έργα». Επιπλέον, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα απλά αντικείμενα, τα οποία δεν δημιουργήθηκαν για καλλιτεχνικούς σκοπούς ή, εν πάση περιπτώσει, δεν έχουν «ατομικό καλλιτεχνικό χαρακτήρα», να προστατεύονται ως έργα.

31 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι μια χαμηλή απαίτηση πρωτοτυπίας για τα αντικείμενα εφαρμοσμένης τέχνης θα ενείχε επίσης τον κίνδυνο να καταστήσει κενή περιεχομένου τη λιγότερο εκτεταμένη προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τον τρόπο με τον οποίο μια χαμηλή απαίτηση πρωτοτυπίας για τα αντικείμενα εφαρμοσμένης τέχνης συναρμόζεται με την απαίτηση του ατομικού χαρακτήρα που είναι αναγκαίος για την προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων. Έστω και αν το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και το δικαίωμα επί σχεδίων και

υποδειγμάτων έχουν διαφορετικούς σκοπούς, δεν φαίνεται εύλογο ένα σχέδιο ή υπόδειγμα να μπορεί να προστατεύεται ως έργο βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, μολονότι δεν διαθέτει επαρκή ατομικό χαρακτήρα ώστε να τύχει της προστασίας των σχεδίων και υποδειγμάτων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, όπως έκρινε το Δικαστήριο με την απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), καίτοι η προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων και η προστασία βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας μπορούν να παρέχονται σωρευτικώς στο ίδιο αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης, η σώρευση αυτή μπορεί να καταστεί δυνατή σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις. Μια πολύ χαμηλή απαίτηση πρωτοτυπίας θα ενείχε όμως τον κίνδυνο να οδηγήσει σε μια κατάσταση στην οποία τα έργα εφαρμοσμένης τέχνης θα μπορούσαν να τύχουν σωρευτικής προστασίας στην πλειονότητα των περιπτώσεων.

32 Αντιθέτως, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο μιας άλλης ερμηνείας, σύμφωνα με την οποία η εκτίμηση του ζητήματος κατά πόσον ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του, πρέπει να εκκινεί από το ίδιο το αντικείμενο. Το αντικείμενο θα πρέπει να αντανακλά, αυτό καθεαυτό, την προσωπικότητα του δημιουργού του και να έχει, σε ορισμένο βαθμό, καλλιτεχνικό χαρακτήρα ή να διαθέτει αυτό που, τουλάχιστον κατά το παρελθόν, στη Σουηδία και, ιδίως, στη Γερμανία, ήταν γνωστό ως «ελάχιστο όριο πρωτοτυπίας» («verkshöjd»). Εκτίμηση βάσει της άλλης αυτής ερμηνείας θα μπορούσε να σημαίνει ότι το εν λόγω αντικείμενο πρέπει να έχει κάποιου βαθμού ατομικό χαρακτήρα και να είναι κατά κάποιο τρόπο μοναδικό. Με άλλα λόγια, το επίμαχο αντικείμενο πρέπει να αποτελεί αντικείμενο το οποίο έχει αποκτήσει ορισμένο βαθμό ανεξαρτησίας και πρωτοτυπίας και αποτελεί έκφραση της ατομικότητας του δημιουργού του.

33 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (εφετείο Στοκχόλμης, δικάζον ως δευτεροβάθμιο δικαστήριο διαφορών βιομηχανικής ιδιοκτησίας και εμπορικών υποθέσεων) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Κατά την αξιολόγηση του κατά πόσον ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης μπορεί να τύχει της εκτεταμένης προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ως έργο κατά την έννοια των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας [2001/29], με ποιον τρόπο πρέπει να διενεργείται η εξέταση –και ποια στοιχεία επιβάλλεται ή θα έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη– για να διαπιστωθεί αν το αντικείμενο αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του; Συναφώς, τίθεται ιδίως το ερώτημα κατά πόσον η εξέταση της πρωτοτυπίας πρέπει να επικεντρώνεται σε στοιχεία που αφορούν τη δημιουργική διαδικασία και τις διευκρινίσεις που παρέχει ο δημιουργός σχετικά με τις συγκεκριμένες επιλογές στις οποίες προέβη κατά τη δημιουργία του αντικειμένου ή σε στοιχεία που αφορούν το ίδιο το αντικείμενο και το τελικό αποτέλεσμα της δημιουργικής διαδικασίας και στο κατά πόσον το ίδιο το αντικείμενο εκφράζει ένα καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

2) Για την απάντηση στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα και στο ζήτημα αν ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του, ποια είναι η σημασία του γεγονότος ότι:
   α) το αντικείμενο αποτελείται από στοιχεία που απαντούν σε εν γένει συνηθισμένα σχήματα·
   β) το αντικείμενο βασίζεται σε προγενέστερα γνωστά σχέδια και υποδείγματα ή εντάσσεται σε τρέχουσα τάση στον τομέα του σχεδιασμού και αποτελεί παραλλαγή τους·
   γ) πανομοιότυπα ή παρόμοια αντικείμενα έχουν δημιουργηθεί πριν ή –ανεξάρτητα και χωρίς γνώση του αντικειμένου εφαρμοσμένης τέχνης του οποίου ζητείται η προστασία ως έργου– μετά τη δημιουργία του επίμαχου αντικειμένου;

3) Πώς πρέπει να αξιολογείται η ομοιότητα –και ποια είναι η απαιτούμενη ομοιότητα– κατά την εξέταση του κατά πόσον ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης, το οποίο φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπίπτει στο πεδίο προστασίας του έργου και προσβάλλει το αποκλειστικό δικαίωμα στο έργο που έχει ο δημιουργός βάσει των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας [2001/29]; Συναφώς, τίθεται ιδίως το ερώτημα αν η εξέταση πρέπει να επικεντρώνεται στο κατά πόσον το έργο είναι αναγνωρίσιμο στο αντικείμενο που φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή στο κατά πόσον το αντικείμενο που φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δημιουργεί την ίδια συνολική εντύπωση με το έργο ή σε ποια άλλα στοιχεία πρέπει να επικεντρώνεται η εξέταση.

4) Για την απάντηση στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα και στο ζήτημα κατά πόσον ένα αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης, το οποίο φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, εμπίπτει στο πεδίο προστασίας του έργου και προσβάλλει το αποκλειστικό δικαίωμα στο έργο, ποια είναι η σημασία
   α) του βαθμού πρωτοτυπίας του έργου για την έκταση της προστασίας του έργου·
   β) του γεγονότος ότι το έργο και το αντικείμενο εφαρμοσμένης τέχνης που φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελούνται από στοιχεία που απαντούν σε εν γένει συνηθισμένα σχήματα ή βασίζονται σε προγενέστερα γνωστά σχέδια και υποδείγματα ή εντάσσονται σε τρέχουσα τάση στον τομέα του σχεδιασμού και αποτελούν παραλλαγή τους·
   γ) του γεγονότος ότι άλλα πανομοιότυπα ή παρόμοια αντικείμενα έχουν δημιουργηθεί πριν ή –ανεξάρτητα και χωρίς γνώση του έργου– μετά τη δημιουργία του έργου;»

Η υπόθεση C-795/23

34 Η USM κατασκευάζει και εμπορεύεται επί δεκαετίες ένα σύστημα αρθρωτών επίπλων με την ονομασία USM Haller. Το εν λόγω σύστημα επίπλων χαρακτηρίζεται από τη συναρμολόγηση, μέσω σφαιρικών κόμβων σύνδεσης, υψηλής στιλπνότητας επιχρωμιωμένων στρογγυλών σωλήνων σε έναν σκελετό στον οποίο τοποθετούνται χρωματιστές μεταλλικές επιφάνειες. Οι κατασκευές που δημιουργούνται κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να συνδυάζονται κατά βούληση και να συναρμολογούνται η μία πάνω στην άλλη ή η μία δίπλα στην άλλη.

35 Η Konektra προσφέρει, μέσω του ηλεκτρονικού της καταστήματος, ανταλλακτικά και εξαρτήματα επέκτασης για το σύστημα αρθρωτών επίπλων USM Haller, τα οποία αντιστοιχούν ως προς το σχήμα και, τα περισσότερα, και ως προς το χρώμα στα εξαρτήματα της USM. Αφού περιορίστηκε, κατ' αρχάς, στην απλή πώληση ανταλλακτικών, χωρίς η USM να προβάλει αντιρρήσεις, η Konektra προέβη το 2017 σε αναμόρφωση του ηλεκτρονικού της καταστήματος. Από το 2018, στον ιστότοπο της Konektra εμφανίζονται όλα τα εξαρτήματα που απαιτούνται για την πλήρη συναρμολόγηση των επίπλων USM Haller, και διαφημίζονται τα έπιπλα αυτά με εικόνες συναρμολογημένων επίπλων. Επιπλέον, η Konektra προσφέρει στους πελάτες της υπηρεσία συναρμολογήσεως για τη συναρμολόγηση των παραδιδομένων εξαρτημάτων σε ένα ολοκληρωμένο έπιπλο, οι δε παραδόσεις της συνοδεύονται από οδηγίες συναρμολογήσεως για τη συναρμολόγηση ολοκληρωμένων επίπλων.

36 Κατά την USM, η Konektra δεν περιορίζεται πλέον στη διάθεση ανταλλακτικών για το σύστημα επίπλων USM Haller, αλλά επιπλέον παράγει, διαθέτει και εμπορεύεται δικό της σύστημα επίπλων, το οποίο είναι πανομοιότυπο με το σύστημα επίπλων της USM. Η USM εκτιμά ότι η

προσφορά της Konektra στην αγορά προσβάλλει το δικαίωμά της πνευματικής ιδιοκτησίας επί του συστήματος επίπλων USM Haller ως έργου εφαρμοσμένης τέχνης ή, τουλάχιστον, συνιστά απομίμηση μη επιτρεπτή κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού.

37 Ως εκ τούτου, η USM ενήγαγε την Konektra με αίτημα «την άρση της προσβολής, την παροχή πληροφοριών και τη λογοδοσία», καθώς και «την απόδοση των εξόδων οχλήσεως και την αναγνώριση της υποχρεώσεώς της προς αποζημίωση». Το Landgericht Düsseldorf (πρωτοδικείο Ντίσελντορφ, Γερμανία) έκανε δεκτά τα αγωγικά αιτήματα κυρίως βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

38 Αντιθέτως, το Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείο Ντίσελντορφ, Γερμανία) απέρριψε κατ' έφεση τα εν λόγω αιτήματα βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Το δικαστήριο αυτό έκρινε ότι το σύστημα αρθρωτών επίπλων USM Haller δεν είναι έργο εφαρμοσμένης τέχνης προστατευόμενο από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, στο μέτρο που δεν πληροί τις προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία του Δικαστηρίου, η οποία απορρέει, μεταξύ άλλων, από τις αποφάσεις της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), και της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, EU:C:2020:461), προκειμένου να θεωρηθεί έργο εφαρμοσμένης τέχνης, κατά την έννοια των άρθρων 2 έως 4 της οδηγίας 2001/29.

39 Τόσο η USM όσο και η Konektra άσκησαν αναίρεση κατά της απόφασης του Oberlandesgericht Düsseldorf (εφετείου Ντίσελντορφ) ενώπιον του Bundesgerichtshof (Ανώτατου Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, Γερμανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου.

40 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται από την ερμηνεία της έννοιας του «έργου», κατά το άρθρο 2, στοιχείο α', το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, σύμφωνα με την οποία ένα αντικείμενο πρέπει να έχει δύο χαρακτηριστικά προκειμένου να χαρακτηριστεί ως έργο, ήτοι, αφενός, το επίμαχο αντικείμενο πρέπει να είναι πρωτότυπο, υπό την έννοια ότι πρέπει να είναι αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του, και, αφετέρου, η κατασκευή του δεν μπορεί να έχει υπαγορευθεί από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή άλλες δεσμεύσεις που δεν έχουν αφήσει περιθώριο για την άσκηση δημιουργικής ελευθερίας.

41 Το αιτούν δικαστήριο αναγνωρίζει, συναφώς, ότι το σύστημα αρθρωτών επίπλων USM Haller συνιστά «επαρκή έκφραση», κατά την έννοια του δεύτερου χαρακτηριστικού της νομολογίας που απορρέει από την απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), το δε δεύτερο αυτό χαρακτηριστικό προϋποθέτει την ύπαρξη αντικειμένου το οποίο μπορεί να προσδιοριστεί με επαρκή ακρίβεια και αντικειμενικότητα, έστω και αν η συγκεκριμένη «έκφραση» δεν είναι κατ' ανάγκην μόνιμη. Κατά το αιτούν δικαστήριο, στην περίπτωση του συστήματος αρθρωτών επίπλων USM Haller είναι δυνατός ο «αντικειμενικός προσδιορισμός», δεδομένου ότι το σύστημα αυτό αποτελείται από περιορισμένο αριθμό μεμονωμένων στοιχείων που συνδυάζονται μεταξύ τους σε ένα σύστημα και παρέχουν μια χαρακτηριστική και επαναλαμβανόμενη συνολική εντύπωση.

42 Το αιτούν δικαστήριο δεν αποκλείει, συναφώς, το ενδεχόμενο, στην περίπτωση των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, να υφίσταται σχέση κανόνα-εξαίρεσης μεταξύ της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, υπό την έννοια ότι, κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας των αντικειμένων αυτών υπό

το πρίσμα του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να επιβάλλονται αυστηρότερες απαιτήσεις όσον αφορά τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του δημιουργού τους απ' ό,τι για άλλα είδη αντικειμένων.

43 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι ανακύπτει το ζήτημα αν η εξέταση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου εξαρτάται από την υποκειμενική άποψη του δημιουργού του ή αν πρέπει να εφαρμοστεί ένα αντικειμενικό κριτήριο. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, συναφώς, ότι δεν έχει ακόμη καταστεί σαφές στη νομολογία του Δικαστηρίου αν, κατά την εκτίμηση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου, μπορούν να ληφθούν υπόψη περιστάσεις εξωγενείς και μεταγενέστερες της δημιουργίας του, όπως η παρουσίασή του σε καλλιτεχνικές εκθέσεις ή σε μουσεία, ή ακόμη και η αναγνώρισή του στους κύκλους των ειδικών.

44 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesgerichtshof (Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Υφίσταται στην περίπτωση των έργων εφαρμοσμένης τέχνης σχέση κανόνα-εξαίρεσης μεταξύ της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα να τίθενται, κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας των έργων αυτών βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, υψηλότερες απαιτήσεις όσον αφορά τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του δημιουργού απ' ό,τι στην περίπτωση άλλων ειδών έργων;

2) Πρέπει κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας να λαμβάνεται (επίσης) υπόψη η υποκειμενική σκοπιά του δημιουργού αναφορικά με τη δημιουργική διαδικασία και, ειδικότερα, πρέπει ο δημιουργός να προβαίνει συνειδητά στις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές προκειμένου αυτές να θεωρούνται ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές κατά την έννοια της νομολογίας του [Δικαστηρίου];

3) Εάν πρέπει στο πλαίσιο της εξέτασης της πρωτοτυπίας να λαμβάνεται κυρίως υπόψη το ζήτημα αν και σε ποιον βαθμό η καλλιτεχνική δημιουργία βρήκε αντικειμενική έκφραση στο έργο: μπορούν, στο πλαίσιο της εξέτασης αυτής, να ληφθούν επίσης υπόψη στοιχεία μεταγενέστερα της κρίσιμης για την εκτίμηση της πρωτοτυπίας του έργου ημερομηνίας κατά την οποία η δημιουργία απέκτησε μορφή, όπως η παρουσίασή της σε καλλιτεχνικές εκθέσεις ή μουσεία ή η αναγνώρισή της στους κύκλους των ειδικών;»

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

45 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 13ης Μαΐου 2024, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων C-580/23 και C-795/23 προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-795/23

46 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-795/23 ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν η οδηγία 2001/29 έχει την έννοια ότι υφίσταται σχέση κανόνα-εξαίρεσης μεταξύ της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, με αποτέλεσμα να πρέπει να τίθενται, κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, υψηλότερες απαιτήσεις από αυτές που προβλέπονται για άλλα είδη έργων.

47 Εν προκειμένω, τα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν ειδικώς τον χαρακτηρισμό ενός χρηστικού αντικειμένου ως «έργου», κατά την έννοια της οδηγίας 2001/29. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί ιδίως να διευκρινισθεί το περιεχόμενο της σκέψης 52 της απόφασης της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel (C-683/17, EU:C:2019:721), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι, καίτοι η προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων και η προστασία που διασφαλίζεται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας μπορούν, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, να παρέχονται σωρευτικώς στο ίδιο αντικείμενο, η σώρευση αυτή μπορεί να καταστεί δυνατή σε ορισμένες μόνο περιπτώσεις.

48 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η έννοια του «έργου» κατά το άρθρο 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29 συνιστά, όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, αυτοτελή έννοια του δικαίου της Ένωσης η οποία πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται ομοιόμορφα και η οποία προϋποθέτει τη συνδρομή δύο σωρευτικών στοιχείων. Αφενός, προϋποθέτει ότι υφίσταται ένα πρωτότυπο αντικείμενο, όπερ σημαίνει ότι το αντικείμενο αυτό είναι αποτέλεσμα προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργού του. Αφετέρου, ως έργο μπορούν να χαρακτηριστούν μόνον τα στοιχεία που αποτελούν την έκφραση της εν λόγω προσωπικής πνευματικής εργασίας (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 29 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

49 Όσον αφορά το πρώτο από τα ως άνω στοιχεία, από τη νομολογία προκύπτει ότι, για να μπορεί ένα αντικείμενο να θεωρηθεί πρωτότυπο, είναι αναγκαίο, και συγχρόνως επαρκές, να αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του. Αντιθέτως, όταν η κατασκευή ορισμένου αντικειμένου υπαγορεύεται από τεχνικές εκτιμήσεις, κανόνες ή άλλες δεσμεύσεις που δεν αφήνουν περιθώριο για την άσκηση δημιουργικής ελευθερίας, το αντικείμενο αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι παρουσιάζει την αναγκαία πρωτοτυπία ώστε να μπορεί να αποτελέσει έργο (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019,Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψεις 30 και 31 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

50 Συνακόλουθα, η αντανάκλαση της προσωπικότητας του δημιουργού στο αντικείμενο του οποίου ζητείται η προστασία, μέσω της εκφράσεως ελεύθερων και δημιουργικών επιλογών του δημιουργού, αποτελεί την καθοριστική προϋπόθεση της έννοιας της «πρωτοτυπίας» και, κατά συνέπεια, της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας στο δίκαιο της Ένωσης.

51 Αντιθέτως, όσον αφορά την προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων που εμπίπτουν είτε στην οδηγία 98/71, η οποία εφαρμόζεται στα σχέδια και υποδείγματα που έχουν καταχωρισθεί σε ένα ή ως προς ένα κράτος μέλος, είτε στον κανονισμό 6/2002, ο οποίος εφαρμόζεται στα προστατευόμενα σε επίπεδο Ένωσης σχέδια και υποδείγματα, εφαρμόζεται ένα άλλο αντικειμενικό κριτήριο προστασίας, αυτό του νεωτερισμού και του ατομικού χαρακτήρα. Το ως

άνω κριτήριο αξιολογείται σε σχέση με τα προγενέστερα σχέδια ή υποδείγματα και, στο πλαίσιο αυτό, κάθε σχέδιο ή υπόδειγμα που διακρίνεται επαρκώς από αυτά ώστε να δημιουργεί διαφορετική συνολική εντύπωση μπορεί να τύχει της εν λόγω προστασίας.

52 Η ως άνω διαφοροποίηση μεταξύ των κριτηρίων προστασίας εξηγείται από το γεγονός ότι η προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων, αφενός, και η προστασία που διασφαλίζεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, αφετέρου, επιδιώκουν διαφορετικούς σκοπούς και υπόκεινται σε διαφορετικά καθεστώτα. Συγκεκριμένα, η προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων αποσκοπεί στην προστασία αντικειμένων τα οποία, μολονότι είναι νέα και εξατομικευμένα, έχουν χρηστικό χαρακτήρα και προορίζονται για μαζική παραγωγή. Επιπλέον, η προστασία αυτή προορίζεται να εφαρμόζεται για διάρκεια περιορισμένη μεν, πλην όπως επαρκή ώστε να μπορέσουν να καταστούν αποδοτικές οι επενδύσεις που υπήρξαν αναγκαίες για τη δημιουργία και την παραγωγή των αντικειμένων αυτών, χωρίς ωστόσο να παρακωλύεται υπέρμετρα ο ανταγωνισμός. Η δε προστασία που παρέχεται με το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, η διάρκεια της οποίας είναι σημαντικά μεγαλύτερη, επιφυλάσσεται μόνο στα αντικείμενα που αξίζουν να χαρακτηριστούν ως έργα (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 50).

53 Για τους λόγους αυτούς, η παροχή προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας σε αντικείμενο που προστατεύεται ως σχέδιο ή υπόδειγμα δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να θιγούν οι σκοποί και η αποτελεσματικότητα καθενός από τα δύο αυτά είδη προστασίας (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 51).

54 Εξ αυτού συνάγεται, πρώτον, ότι τα αντικείμενα που προστατεύονται ως σχέδια ή υποδείγματα δεν μπορούν καταρχήν να εξομοιωθούν με εκείνα που αποτελούν προστατευόμενα από την οδηγία 2001/29 έργα (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 40). Δεύτερον, δεν υφίσταται αυτοματισμός μεταξύ της παροχής της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της παροχής προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Τρίτον, οι προϋποθέσεις της προστασίας αυτής, ήτοι οι προϋποθέσεις του νεωτερισμού και του ατομικού χαρακτήρα, αφενός, και της πρωτοτυπίας, αφετέρου, δεν πρέπει να συγχέονται.

55 Μολονότι η προστασία που επιφυλάσσεται στα σχέδια και υποδείγματα και η προστασία που διασφαλίζεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν αποκλείουν η μία την άλλη (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 43) και μπορούν να παρέχονται σωρευτικώς στο ίδιο αντικείμενο, η σώρευση αυτή περιορίζεται σε ορισμένες περιπτώσεις (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 52), καθόσον θεωρείται ότι ο δημιουργός δημιουργεί ένα έργο μοναδικό στο οποίο αποτυπώνεται η προσωπικότητά του και το οποίο, υπό την ιδιότητα αυτή, προστατεύεται σύμφωνα με την οδηγία 2001/29.

56 Ωστόσο, δεν υφίσταται σχέση κανόνα-εξαίρεσης μεταξύ της προστασίας που επιφυλάσσεται στα σχέδια και υποδείγματα και της προστασίας που διασφαλίζει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

57 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ένα σχέδιο ή υπόδειγμα μπορεί να χαρακτηριστεί ως «έργο», κατά την έννοια της οδηγίας 2001/29, αν ανταποκρίνεται στις δύο απαιτήσεις που εκτίθενται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-

683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 48) και ότι η πρωτοτυπία των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης πρέπει να εκτιμάται σύμφωνα με τις ίδιες απαιτήσεις που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της πρωτοτυπίας των άλλων ειδών αντικειμένων.

58 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-795/23 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 2001/29 έχει την έννοια ότι μεταξύ της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν υφίσταται σχέση κανόνα-εξαίρεσης, λόγω της οποίας θα έπρεπε να τίθενται, κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, υψηλότερες απαιτήσεις από αυτές που προβλέπονται για άλλα είδη έργων.

Επί του πρώτου και του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-580/23 καθώς και επί του δευτέρου και του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-795/23

59 Με το πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-580/23, καθώς και με το δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-795/23, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, τα αιτούντα δικαστήρια ζητούν, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 2, στοιχείο α', το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι, κατά την εκτίμηση της πρωτοτυπίας των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία που συνδέονται με τη δημιουργική διαδικασία και τις προθέσεις του δημιουργού τους ή μόνον τα στοιχεία που μπορούν να γίνουν αντιληπτά στο ίδιο το αντικείμενο. Τα αιτούντα δικαστήρια διερωτώνται, συναφώς, ποιος είναι, κατά την εν λόγω εκτίμηση, ο ρόλος πρόσθετων στοιχείων όπως είναι η χρήση ήδη διαθέσιμων σχημάτων κατά τη δημιουργία του οικείου αντικειμένου, η έμπνευση που αντλεί ο δημιουργός του από υφιστάμενα αντικείμενα, η πιθανότητα ύπαρξης ανεξάρτητου παρόμοιου δημιουργήματος ή ακόμη η αναγνώριση του δημιουργήματος στους κύκλους των ειδικών.

Επί της εκτιμήσεως της πρωτοτυπίας των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης

60 Όσον αφορά την εκτίμηση του κριτηρίου της πρωτοτυπίας, υπενθυμίζεται ότι, εν προκειμένω, τα δύο αιτούντα δικαστήρια διερωτώνται ως προς τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκτιμώνται οι δημιουργικές επιλογές που πραγματοποιούνται κατά τη δημιουργία χρηστικών αντικειμένων, όπως τα έπιπλα.

61 Από τη νομολογία που μνημονεύεται στις σκέψεις 48 και 49 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, για να διαπιστώσει τον πρωτότυπο χαρακτήρα ενός έργου στο πλαίσιο του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, το επιληφθέν δικαστήριο πρέπει να εκτιμήσει αν το αντικείμενο του οποίου ζητείται η προστασία συνιστά την έκφραση των ελεύθερων και δημιουργικών επιλογών που αντανακλούν την προσωπικότητα του δημιουργού του.

62 Όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 41 των προτάσεών του, η εκτίμηση αυτή πρέπει να πραγματοποιείται λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας του συγκεκριμένου είδους έργων. Πράγματι, τα έργα εφαρμοσμένης τέχνης διακρίνονται από άλλες κατηγορίες έργων καθότι αποτελούν, κατά κύριο λόγο, χρηστικά αντικείμενα. Αυτού του είδους τα αντικείμενα είναι αποτέλεσμα της τεχνογνωσίας και των επιλογών των δημιουργών τους, οι δε επιλογές τους μπορεί να υπαγορεύονται από τεχνικούς, εργονομικούς περιορισμούς ή περιορισμούς ασφαλείας ή να προκύπτουν από πρότυπα ή συμβάσεις που έχουν θεσπισθεί στον συγκεκριμένο τομέα.

63 Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, συναφώς, ότι ένα αντικείμενο που πληροί το κριτήριο της πρωτοτυπίας μπορεί να τύχει προστασίας δυνάμει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, έστω και αν η κατασκευή του υπαγορεύεται εν μέρει από τεχνικές εκτιμήσεις, εφόσον τούτο δεν έχει εμποδίσει τον δημιουργό να εκφράσει την προσωπικότητά του με το αντικείμενο, προβαίνοντας σε ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 26).

64 Συγκεκριμένα, από τη νομολογία προκύπτει ότι δεν πληρούν το κριτήριο της πρωτοτυπίας εκείνα τα συστατικά στοιχεία του αντικειμένου τα οποία χαρακτηρίζονται αποκλειστικώς από την τεχνική λειτουργία τους, δεδομένου ότι η προστασία η οποία απορρέει από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας δεν καλύπτει τις ιδέες. Πράγματι, όταν η έκφραση των συστατικών αυτών στοιχείων του αντικειμένου υπαγορεύεται από την τεχνική λειτουργία τους, οι διαφορετικοί τρόποι υλοποίησης της ιδέας είναι τόσο περιορισμένοι ώστε η ιδέα και η έκφρασή της συγχέονται (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

65 Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν μπορεί να τεκμαίρεται ο δημιουργικός χαρακτήρας των επιλογών του δημιουργού του αντικειμένου. Επομένως, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται του ζητήματος της πρωτοτυπίας ενός χρηστικού αντικειμένου πρέπει να αναζητεί και να εντοπίζει τις δημιουργικές επιλογές στη μορφή του προκειμένου να μπορεί να αποφανθεί ότι το αντικείμενο προστατεύεται από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, διευκρινιζομένου ότι, ακόμη και όταν ο δημιουργός του έχει προβεί σε επιλογές που δεν υπαγορεύονται από τεχνικούς ή άλλους περιορισμούς, ο δημιουργικός χαρακτήρας των επιλογών αυτών, κατά την έννοια του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, δεν μπορεί να τεκμαίρεται (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 32).

66 Όσον αφορά τα συστατικά στοιχεία ενός χρηστικού αντικειμένου, αυτά υπόκεινται στο ίδιο καθεστώς με το αντικείμενο στο σύνολό του. Επομένως, τα συστατικά στοιχεία ενός έργου απολαύουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/29, υπό την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνουν ορισμένα από τα στοιχεία που αποτελούν την πρωτότυπη έκφραση του δημιουργού του έργου και ότι μετέχουν, καθεαυτά, στην πρωτότυπη δημιουργία όλου του έργου (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, σκέψεις 38 και 39).

67 Πρέπει να προστεθεί ότι, μολονότι αληθεύει ότι οι καλλιτεχνικής ή αισθητικής φύσεως εκτιμήσεις αποτελούν τμήμα της δημιουργικής δραστηριότητας, το γεγονός ότι ένα υπόδειγμα παράγει ένα τέτοιο αποτέλεσμα δεν μπορεί, αυτό καθεαυτό, να καθορίσει κατά πόσον το υπόδειγμα αυτό συνιστά πνευματικό δημιούργημα που αντανακλά την ελευθερία επιλογής και την προσωπικότητα του δημιουργού του και που, επομένως, πληροί την απαίτηση περί πρωτοτυπίας (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 54).

68 Επομένως, το γεγονός ότι ένα υπόδειγμα παράγει, πέραν του χρηστικού σκοπού του, ιδιαίτερο και αξιοσημείωτο οπτικό αποτέλεσμα από αισθητικής απόψεως δεν είναι ικανό να δικαιολογήσει, αφ' εαυτού, τον χαρακτηρισμό του ως «έργου» κατά την έννοια της οδηγίας 2001/29 (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 55).

Επί της συνεκτιμήσεως της δημιουργικής διαδικασίας και των προθέσεων του δημιουργού

69 Τα αιτούντα δικαστήρια ερωτούν αν η πρωτοτυπία ενός χρηστικού αντικειμένου, όπως τα έπιπλα των οποίων η προστασία ζητείται εν προκειμένω βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, των προθέσεων του δημιουργού του κατά τη διαδικασία της δημιουργίας.

70 Από τη νομολογία που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 48 και 49 της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, για να μπορεί ένα αντικείμενο να θεωρηθεί πρωτότυπο δημιούργημα, είναι αναγκαίο, και συγχρόνως επαρκές, να «αντανακλά» την προσωπικότητα του δημιουργού του, «εκφράζοντας» τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του.

71 Όπως, ωστόσο, υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 45 των προτάσεών του, με τη χρήση των όρων «αντανακλά» και «εκφράζοντας» δηλώνεται σαφώς ότι οι εν λόγω επιλογές καθώς και η προσωπικότητα του δημιουργού πρέπει να είναι ορατές στο αντικείμενο του οποίου ζητείται η προστασία.

72 Όσον αφορά το δεύτερο στοιχείο που μνημονεύεται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η έννοια του «έργου» που διαλαμβάνεται στην οδηγία 2001/29 προϋποθέτει την ύπαρξη αντικειμένου που να μπορεί να προσδιοριστεί με επαρκή ακρίβεια και αντικειμενικότητα. Συγκεκριμένα, αφενός, οι αρχές που είναι αρμόδιες για τη διασφάλιση της προστασίας των αποκλειστικών δικαιωμάτων που εμπεριέχονται στο δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας πρέπει να μπορούν να γνωρίζουν με σαφήνεια και ακρίβεια το αντικείμενο που προστατεύεται κατ' αυτόν τον τρόπο. Το ίδιο ισχύει για τους τρίτους έναντι των οποίων είναι δυνατόν να αντιταχθεί η προστασία την οποία διεκδικεί ο δημιουργός του αντικειμένου αυτού. Αφετέρου, η ανάγκη εξαλείψεως κάθε στοιχείου υποκειμενικότητας, βλαπτικής για την ασφάλεια δικαίου, κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του αντικειμένου της προστασίας προϋποθέτει ότι το εν λόγω αντικείμενο αποτελεί προϊόν εκφράσεως κατά τρόπο αντικειμενικό (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψεις 32 και 33 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

73 Επομένως, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 65 της παρούσας αποφάσεως, το δικαστήριο που καλείται να εξετάσει το ζήτημα της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου πρέπει να αναζητεί και να εντοπίζει τις δημιουργικές επιλογές «στη μορφή» του αντικειμένου, προκειμένου να αποφανθεί ότι το αντικείμενο προστατεύεται ως έργο βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

74 Η ως άνω απαίτηση για την ύπαρξη ενός αντικειμένου που να μπορεί να προσδιοριστεί στηρίζεται στη θεμελιώδη αρχή του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με την οποία δεν προστατεύονται οι ιδέες, αλλά μόνον η έκφρασή τους (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 27). Οι προθέσεις του δημιουργού εμπίπτουν όμως στο πεδίο των ιδεών. Επομένως, μπορούν να προστατευθούν μόνο στο μέτρο που ο δημιουργός τις έχει εκφράσει στο οικείο έργο.

75 Κατά συνέπεια, το δικαστήριο που επιλαμβάνεται του ζητήματος της πρωτοτυπίας του αντικειμένου μπορεί να λάβει υπόψη τη δημιουργική διαδικασία και τις προθέσεις του δημιουργού, υπό την προϋπόθεση ότι τα στοιχεία αυτά εκφράζονται στο ίδιο το αντικείμενο, χωρίς ωστόσο να μπορεί να στηρίξει καθοριστικά την εκτίμησή του στα εν λόγω στοιχεία.

Επί της συνεκτιμήσεως άλλων στοιχείων

76 Τα αιτούντα δικαστήρια ζητούν επίσης να διευκρινισθεί ποια είναι η σημασία που πρέπει να δοθεί, κατά την εκτίμηση της πρωτοτυπίας ενός αντικειμένου εφαρμοσμένης τέχνης, σε στοιχεία όπως είναι η χρήση από τον δημιουργό του ήδη διαθέσιμων σχημάτων, η έμπνευση που αντλεί ο δημιουργός του από υφιστάμενα αντικείμενα, η ύπαρξη ανεξάρτητου παρόμοιου δημιουργήματος ή η πιθανότητα τέτοιας ύπαρξης ή, ακόμη, σε περιστάσεις μεταγενέστερες της δημιουργίας του αντικειμένου, όπως είναι η παρουσίασή του σε εκθέσεις ή μουσεία ή, γενικότερα, η αναγνώρισή του στους κύκλους των ειδικών.

77 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το επιληφθέν δικαστήριο, προκειμένου να κρίνει αν ένα αντικείμενο είναι πρωτότυπο δημιούργημα και αν προστατεύεται, ως εκ τούτου, με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, οφείλει να λάβει υπόψη όλα τα στοιχεία τα οποία ασκούν επιρροή στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως είχαν κατά τον χρόνο του σχεδιασμού του αντικειμένου αυτού, ανεξαρτήτως παραγόντων εξωγενών και μεταγενέστερων της δημιουργίας του (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 37).

78 Ως προς το ζήτημα αυτό, πρώτον, όπως υπενθύμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 54 των προτάσεών του, η χρήση ήδη διαθέσιμων σχημάτων από τον δημιουργό ενός αντικειμένου δεν αποκλείει, αυτή καθεαυτή, την πρωτοτυπία του. Πράγματι, ένα αντικείμενο που αποτελείται αποκλειστικά από διαθέσιμα σχήματα μπορεί να είναι πρωτότυπο, όταν ο δημιουργός του έχει εκφράσει τις δημιουργικές του επιλογές στη διάταξη των σχημάτων αυτών.

79 Δεύτερον, όσον αφορά την περίπτωση κατά την οποία ο δημιουργός αντικειμένου εμπνεύστηκε από υφιστάμενα αντικείμενα, η προστασία βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας θα περιορίζεται στον προσδιορισμό των δημιουργικών στοιχείων που εισέφερε ο ίδιος ο συγκεκριμένος δημιουργός. Πράγματι, όταν το επίμαχο αντικείμενο αποτελεί «παραλλαγή» υφιστάμενου έργου προερχόμενου από τον ίδιο δημιουργό και εξ ορισμού πρωτότυπου, μπορεί να τύχει της προστασίας που παρέχει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας εφόσον τα δημιουργικά στοιχεία που επαναλαμβάνονται παραμένουν σε αυτό και συνιστούν το αποτύπωμα της προσωπικότητας του ίδιου αυτού δημιουργού. Αντιθέτως, όταν οι δημιουργοί είναι διαφορετικοί, το επίμαχο αντικείμενο πρέπει να θεωρείται ως έργο εμπνευσμένο, δηλαδή έργο στο οποίο δεν επαναλαμβάνονται αυτούσια τα δημιουργικά στοιχεία άλλου έργου, αλλά το οποίο εμπνέεται από το άλλο έργο με διαφορετικό τρόπο. Εντούτοις, το νέο αυτό έργο μπορεί επίσης να τύχει, αυτό καθεαυτό, της ως άνω προστασίας, υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι απαιτήσεις της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως.

80 Τρίτον, διαπιστώνεται ότι, έστω και αν το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας δεν προβλέπει προϋπόθεση νεωτερισμού, η δημιουργία από άλλον δημιουργό αντικειμένων παρόμοιων ή πανομοιότυπων με συγκεκριμένο αντικείμενο, πριν τη δημιουργία του αντικειμένου αυτού, μπορεί να αποτελεί κρίσιμη ένδειξη για τον χαμηλό βαθμό, ή και την έλλειψη, πρωτοτυπίας του εν λόγω αντικειμένου. Εντούτοις, γεγονός παραμένει ότι, στην περίπτωση αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, όπου διάφοροι περιορισμοί που χαρακτηρίζονται από την τεχνική λειτουργία τους περιορίζουν την ελευθερία των δημιουργών, δεν μπορεί να αποκλειστεί πλήρως το ενδεχόμενο δύο δημιουργοί να έχουν προβεί, κατά τρόπο ανεξάρτητο, σε παρόμοιες ή ακόμη και πανομοιότυπες δημιουργικές επιλογές.

81 Τέλος, τέταρτον, όσον αφορά περιστάσεις όπως είναι η παρουσίαση ενός αντικειμένου σε καλλιτεχνικές εκθέσεις ή μουσεία και η αναγνώρισή του στους κύκλους των ειδικών, οι περιστάσεις αυτές, εξωγενείς και μεταγενέστερες της δημιουργίας του αντικειμένου, δεν είναι, σύμφωνα με τη νομολογία που μνημονεύεται στη σκέψη 77 της παρούσας αποφάσεως, ούτε αναγκαίες ούτε καθοριστικές αυτές καθεαυτές.

82 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο και το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-580/23 καθώς και στο δεύτερο και το τρίτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-795/23 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο α′, το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι έργο, κατά τις ως άνω διατάξεις, συνιστά ένα αντικείμενο που αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του. Δεν θεωρούνται ελεύθερες και δημιουργικές οι επιλογές που υπαγορεύονται από διάφορους περιορισμούς, ιδίως τεχνικής φύσεως, που δεσμεύουν τον δημιουργό κατά τη δημιουργία του αντικειμένου, αλλά ούτε και εκείνες που, αν και ελεύθερες, δεν φέρουν το αποτύπωμα της προσωπικότητας του δημιουργού προσδίδοντας στο αντικείμενο μοναδικότητα. Περιστάσεις όπως οι προθέσεις του δημιουργού κατά τη δημιουργική διαδικασία, οι πηγές της εμπνεύσεώς του και η χρήση ήδη διαθέσιμων σχημάτων, η πιθανότητα ύπαρξης ανεξάρτητου παρόμοιου δημιουργήματος ή η αναγνώριση του εν λόγω αντικειμένου στους κύκλους των ειδικών μπορούν, ενδεχομένως, να ληφθούν υπόψη, αλλά δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, ούτε αναγκαίες ούτε καθοριστικές για να αποδειχθεί η πρωτοτυπία του αντικειμένου του οποίου ζητείται η προστασία.

Επί του τρίτου και του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος στην υπόθεση C-580/23

83 Με το τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-580/23, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 2, στοιχείο α′, το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι, για να διαπιστωθεί προσβολή των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει, αφενός, να προσδιοριστεί αν τα δημιουργικά στοιχεία επαναλαμβάνονται κατά τρόπο ώστε να είναι αναγνωρίσιμα στο αντικείμενο ή αν αρκεί συναφώς να δημιουργείται η ίδια συνολική εντύπωση και, αφετέρου, να ληφθεί υπόψη ο βαθμός πρωτοτυπίας του επίμαχου έργου και η ύπαρξη παρόμοιου δημιουργήματος.

84 Συναφώς, κατά πρώτον, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, η προσβολή αποτελεί συνέπεια της χρήσεως ενός έργου χωρίς την άδεια του δημιουργού του (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 21).

85 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η άνευ αδείας χρήση ενός έργου μπορεί να αποτελέσει τέτοια προσβολή ακόμη και όταν αφορά ένα σχετικώς έλασσον στοιχείο του έργου, εφόσον το στοιχείο αυτό αποτελεί, αυτό καθεαυτό, την έκφραση της προσωπικής πνευματικής δημιουργίας του δημιουργού του (πρβλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, Infopaq International, C-5/08, EU:C:2009:465, σκέψη 47).

86 Συνεπώς, προκειμένου να διαπιστωθεί προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, το αιτούν δικαστήριο πρέπει, πρώτον, να διαπιστώσει άνευ αδείας χρήση τουλάχιστον των δημιουργικών πρωτότυπων στοιχείων του προστατευόμενου έργου και, δεύτερον, να προσδιορίσει εάν τα στοιχεία αυτά, δηλαδή εκείνα τα οποία αποτελούν έκφραση των επιλογών που αντανακλούν την προσωπικότητα του δημιουργού του προστατευόμενου έργου,

επαναλαμβάνονται κατά τρόπο ώστε να είναι αναγνωρίσιμα στο αντικείμενο που φέρεται να προσβάλλει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 29ης Ιουλίου 2019, Pelham κ.λπ., C-476/17, EU:C:2019:624, σκέψη 39).

87 Αντιθέτως, για την εκτίμηση προσβολής του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, στοιχείο α', του άρθρου 3, παράγραφος 1, και του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29, δεν μπορεί να είναι καθοριστική η σύγκριση της συνολικής εντυπώσεως που δημιουργεί καθένα από τα αντιπαρατιθέμενα αντικείμενα, δεδομένου ότι το κριτήριο αυτό αφορά την προστασία των σχεδίων και υποδειγμάτων.

88 Κατά δεύτερον, όσον αφορά τη συνεκτίμηση του βαθμού πρωτοτυπίας του προστατευόμενου έργου, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όταν ένα αντικείμενο έχει τα χαρακτηριστικά που εκτίθενται στη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως και, ως εκ τούτου, αποτελεί έργο, πρέπει, υπό την ιδιότητα αυτή, να απολαύει προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με την οδηγία 2001/29, με την επισήμανση ότι η έκταση της προστασίας αυτής δεν εξαρτάται από τον βαθμό δημιουργικής ελευθερίας που διέθετε ο δημιουργός του και, επομένως, δεν μπορεί να είναι μικρότερη εκείνης της οποίας τυγχάνει κάθε έργο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Cofemel, C-683/17, EU:C:2019:721, σκέψη 35).

89 Ως προς το ζήτημα αυτό, υπογραμμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει, ιδίως όσον αφορά τα χρηστικά αντικείμενα, ότι, καίτοι από την ύπαρξη διαφορετικών πιθανών σχημάτων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στο ίδιο τεχνικό αποτέλεσμα μπορεί να διαπιστωθεί ότι υφίσταται δυνατότητα επιλογής, η ύπαρξη των σχημάτων αυτών δεν είναι καθοριστική για την εκτίμηση των παραγόντων που διαμόρφωσαν την επιλογή στην οποία προέβη ο δημιουργός. Ομοίως, η βούληση του προσώπου που φέρεται να προσέβαλε το σχετικό δικαίωμα είναι άνευ σημασίας στο πλαίσιο μιας τέτοιας εκτίμησης (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουνίου 2020, Brompton Bicycle, C-833/18, EU:C:2020:461, σκέψη 35).

90 Κατά τρίτον, όσον αφορά την ύπαρξη κοινής πηγής εμπνεύσεως για τα δύο αντιπαρατιθέμενα αντικείμενα, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 71 των προτάσεών του, αφενός, όταν τα δύο επίμαχα αντικείμενα εμπνέονται από το ίδιο έργο, ή από προγενέστερο σχέδιο ή υπόδειγμα, μόνον τα «νέα» δημιουργικά στοιχεία είναι πρωτότυπα στο παράγωγο έργο και μόνη η αναπαραγωγή αυτών των νέων στοιχείων συνιστά ενδεχόμενη προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Αφετέρου, το γεγονός και μόνον της υιοθέτησης της ίδιας καλλιτεχνικής τάσης ή του ίδιου καλλιτεχνικού ρεύματος με τον δημιουργό προγενέστερου έργου δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας αν δεν υπάρχει αναπαραγωγή δημιουργικών στοιχείων του προγενέστερου έργου δυνάμενων να προσδιοριστούν κατά τρόπο συγκεκριμένο.

91 Τέλος, όσον αφορά την ύπαρξη ανεξάρτητου παρόμοιου δημιουργήματος, μολονότι οι δυνατότητες για δημιουργικότητα είναι περιορισμένες για τεχνικούς λόγους στην περίπτωση αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, μια τέτοια περίπτωση δεν αποκλείεται εντελώς και, αν υποτεθεί ότι αποδεικνύεται, δεν συνιστά προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Το επιληφθέν δικαστήριο, προκειμένου να διαπιστώσει ενδεχόμενη προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, οφείλει να εκτιμήσει κατά πόσον υφίσταται πράγματι τέτοιο ανεξάρτητο παρόμοιο δημιούργημα, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία τα οποία ασκούν επιρροή στη συγκεκριμένη περίπτωση, ως είχαν κατά τον χρόνο δημιουργίας των επίμαχων

αντικειμένων, ανεξαρτήτως παραγόντων εξωγενών και μεταγενέστερων της δημιουργίας τους. Η πιθανότητα και μόνον ύπαρξης τέτοιας κατάστασης δεν μπορεί να δικαιολογήσει άρνηση παροχής προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

92 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο τρίτο και το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα στην υπόθεση C-580/23 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 2, στοιχείο α′, το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 έχουν την έννοια ότι, για να διαπιστωθεί προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να προσδιοριστεί αν δημιουργικά στοιχεία του προστατευόμενου έργου επαναλαμβάνονται κατά τρόπο ώστε να είναι αναγνωρίσιμα στο αντικείμενο που φέρεται να προσβάλλει το εν λόγω δικαίωμα. Το γεγονός ότι τα δύο αντιπαρατιθέμενα αντικείμενα δημιουργούν την ίδια συνολική εντύπωση και ο βαθμός πρωτοτυπίας του επίμαχου έργου δεν ασκούν επιρροή. Η πιθανότητα ύπαρξης παρόμοιου δημιουργήματος δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση παροχής προστασίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

93 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους των κυρίων δικών τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον των αιτούντων δικαστηρίων, σ’ αυτά εναπόκειται να αποφανθούν επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Η οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας,**

   έχει την έννοια ότι:

   μεταξύ της προστασίας βάσει του δικαίου των σχεδίων και υποδειγμάτων και της προστασίας βάσει του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν υφίσταται σχέση κανόνα-εξαίρεσης, λόγω της οποίας θα έπρεπε να τίθενται, κατά την εξέταση της πρωτοτυπίας των αντικειμένων εφαρμοσμένης τέχνης, υψηλότερες απαιτήσεις από αυτές που προβλέπονται για άλλα είδη έργων.

2) **Το άρθρο 2, στοιχείο α′, το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29**

   έχουν την έννοια ότι:

   έργο, κατά τις ως άνω διατάξεις, συνιστά ένα αντικείμενο που αντανακλά την προσωπικότητα του δημιουργού του, εκφράζοντας τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του. Δεν θεωρούνται ελεύθερες και δημιουργικές οι επιλογές που υπαγορεύονται από διάφορους περιορισμούς, ιδίως τεχνικής φύσεως, που δεσμεύουν τον δημιουργό κατά τη δημιουργία του αντικειμένου, αλλά ούτε και εκείνες που, αν και ελεύθερες, δεν φέρουν το αποτύπωμα της προσωπικότητας του δημιουργού προσδίδοντας στο αντικείμενο μοναδικότητα. Περιστάσεις όπως οι προθέσεις του δημιουργού κατά τη δημιουργική διαδικασία, οι πηγές της εμπνεύσεώς του και η χρήση ήδη διαθέσιμων σχημάτων, η πιθανότητα ύπαρξης ανεξάρτητου παρόμοιου

δημιουργήματος ή η αναγνώριση του εν λόγω αντικειμένου στους κύκλους των ειδικών μπορούν, ενδεχομένως, να ληφθούν υπόψη, αλλά δεν είναι, εν πάση περιπτώσει, ούτε αναγκαίες ούτε καθοριστικές για να αποδειχθεί η πρωτοτυπία του αντικειμένου του οποίου ζητείται η προστασία.

3) **Το άρθρο 2, στοιχείο α′, το άρθρο 3, παράγραφος 1, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29**

έχουν την έννοια ότι:

για να διαπιστωθεί προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, πρέπει να προσδιοριστεί αν δημιουργικά στοιχεία του προστατευόμενου έργου επαναλαμβάνονται κατά τρόπο ώστε να είναι αναγνωρίσιμα στο αντικείμενο που φέρεται να προσβάλλει το εν λόγω δικαίωμα. Το γεγονός ότι τα δύο αντιπαρατιθέμενα αντικείμενα δημιουργούν την ίδια συνολική εντύπωση και ο βαθμός πρωτοτυπίας του επίμαχου έργου δεν ασκούν επιρροή. Η πιθανότητα ύπαρξης παρόμοιου δημιουργήματος δεν μπορεί να δικαιολογήσει την άρνηση παροχής προστασίας.

(υπογραφές)